

VĚDOMOSTNÍ SOUTĚŽ ZA POZNÁNÍM ČESKÉHO ŠVÝCARSKA

2021

SPRÁVA NP ČESKÉ ŠVÝCARSKO VYHLAŠUJE PŘI PŘÍLEŽITOSTI MEZINÁRODNÍHO ROKU JESKYNÍ A KRASU 21. ROČNÍK VĚDOMOSTNÍ SOUTĚŽ, KTERÁ PROVĚŘUJE ZNALOSTI DĚTÍ I DOSPĚLÝCH PŘÍRODOVĚDNÝMI I VLASTIVĚDNÝMI OTÁZKAMI Z REGIONU ČESKÉHO ŠVÝCARSKA.

TÉMA VĚDOMOSTNÍ SOUTĚŽE:

Jeskyně a podzemní prostory Českého Švýcarska a Labských pískovců

1. Přestože lidé znají oblast Českého Švýcarska a Labských pískovců především jako krajinu skalních vyhlídek, věží, pískovcových stěn a hlubokých roklí, zajímavý je i velký výskyt jeskyní a podzemních prostor v tomto regionu. Jako jeskyně jsou obecně označovány podzemní dutiny přírodního charakteru. Vznikají různým způsobem, buď rozpuštěním materiálu, mechanickým vznikem puklin, sesuvy apod. Víte, jaký druh jeskyní podle způsobu vzniku se vyskytuje v Českém Švýcarsku a Labských pískovcích?

- a) krasové
- b) pseudokrasové
- c) ledovcové

2. Když vystoupáte na vrchol Děčínského Sněžníku a podíváte se z rozhledny do kraje, možná vás ani nenapadne, že několik stovek metrů pod vámi jsou v pískovcích ukryty jeskyně a štoly, kde téměř třicet let probíhala těžba minerálu, jehož výskyt je ve zdejší krajině a v takovém rozsahu ojedinělý. Víte, o jaký minerál se jedná?

- a) opál
- b) fluorit
- c) limonit

3. Těžba v dolech na Sněžníku probíhala až do roku 1993. Po tomto roce začala dlouhá vyjednávání, aby nebyly všechny přístupové štoly zasypány, ale naopak zachovány. Jednání mezi zástupci těžební organizace, ochranáři, geology a speleology bylo úspěšné a vedlo k vyhlášení Přírodní památky Jeskyně pod Sněžníkem, která chrání unikátní výzdobu jeskyní, ale i zimující netopýry a vrápence. Dokážete na internetu vypátrat, k jakému datu byla tato přírodní památka vyhlášena?

- a) od 10. 1. 1999
- b) od 1. 1. 1997
- c) od 10. 1. 1995

4. Jeskyně a opuštěné štoly jsou vyhledávaným úkrytem netopýrů během jejich zimního spánku. Netopýři Českého Švýcarska se živí především hmyzem. Protože hmyz není během zimního období aktivní, ukládají se naši netopýři k zimnímu spánku. Vybírají si k tomu místa, kde je relativně stálá vlhkost a teplota, minimální proudění vzduchu, ale především klid, a to jsou právě jeskyně nebo opuštěné štoly. Víte, jak se říká odborně živočichovi, který využívá jeskyně pouze po určitou část roku?

- a) troglobiont
- b) troglofil
- c) trogloxen

5. Některé podzemní prostory v Českém Švýcarsku a v Labských pískovcích obývá velmi vzácný druh hmyzu koník jeskynní, který je znám spíše z oblasti jižního Rakouska nebo Balkánského poloostrova. Jen málokdy opouští štoly nebo jeskyně a zajímavostí je, že v našich podmínkách žijí jen samičky, které se rozmnožují nepohlavně. Víte i něco dalšího o jeho životě? Vyberte jedno správné tvrzení.

- a) Koník jeskynní je barevný, vydává hlasité cvrčivé zvuky a jeho tykadla jsou kratší než tělo.
- b) Koník jeskynní je bezbarvý, nevydává žádné zvuky a jeho tykadla jsou kratší než tělo.
- c) Koník jeskynní je barevný, není schopen vyluzovat zvuky a jeho tykadla jsou delší než tělo.

6. Mezi nejznámější a turisty oblíbené jeskyně v Českém Švýcarsku patří Vinný sklep nebo Jeskyně víl, kde se v zimě za dobrých povětrnostních podmínek tvoří ledová výzdoba připomínající krápníky v krasových jeskyních. Uvnitř Vinného sklepa se tvoří rampouchy lahvovitého tvaru, které této jeskyni daly i název. Věděli byste kde se obě tyto jeskyně nacházejí?

- a) v Kyjovském údolí
- b) v Labském kaňonu
- c) v Pavlínině údolí

7. Možná jste v loňském roce v médiích zahlédli článek, nebo dokonce viděli reportáž, že Správa Národního parku České Švýcarsko uzavřela vstup do dvou jeskyní v Národní přírodní rezervaci Kaňon Labe. Rozhodla se tak poté, co se tyto cenné jeskyně staly cílem hromadných výprav a docházelo k jejich znečišťování, poškozování a rušení zimujících netopýrů. V kaňonu Labe se nachází desítky takových jeskyní. Všechny vznikly podobným způsobem. Věděli byste, o jaký druh jeskyní se jedná?

- a) puklinové
- b) suťové
- c) rozsedlinové

8. Jeskyně využívali pravěcí lovci po celém světě, neboť jim poskytovaly ideální úkryt před deštěm a zimou, ale jeskyně Českého Švýcarska jsou většinou malé a úzké a často v nepřístupném terénu, proto bylo pro lovce a sběrače snazší využít v pískovcích všudypřítomné převisy. Věděli byste, z kterého období tito poslední lovci a sběrači, kteří se vydávali do pískovcových skal za lovem lososů, medvědů nebo jelenů, byli?

- a) paleolit
- b) mezolit
- c) neolit

9. Nejnavštěvovanější jeskyně v České republice jsou bezesporu jeskyně Moravského krasu, které vznikly v oblastech výskytu vápencových hornin. V Českém Švýcarsku sice takové jeskyně nemáme, ale velkou zajímavostí je, že na některých místech mezi pískovci se najednou objevují vápence. Stalo se tak díky Lužickému přesmyku, kdy byly starší jurské vápence vyvlečeny nad mnohem mladší vrstvu křídových pískovců, které tvoří zdejší ráz krajiny. Mohl tak vzniknout například lom na Vápenném vrchu u obce Doubice, kde byl vápenec těžen údajně už od roku 1641. Odtud vedla podél Lužického přesmyku nejstarší přírodovědná naučná stezka v Čechách. Jak se jmenoval amatérský přírodovědec a geolog, který ji zde založil?

- a) Rudolf Kögler
- b) Eduard Bienert
- c) Carl Dittrich

10. V Českém Švýcarsku a v Labských pískovcích nenajdeme pouze jeskyně, vzniklé přírodními procesy, ale také podzemní prostory (chodby, dutiny, šachty apod.), které vytvořil člověk. Často za účelem těžby různých drahých kovů, dopravy vody, ale za druhé světové války také hloubil rozsáhlé podzemní továrny, aby ukryl výrobu před nálety letadel a jejich bomb. Jednu takovou podzemní továrnu z 2. světové války můžete nalézt i u nás, jedná se o Rabštejn v Jánské. Úplně původně se však v Rabštejnském údolí nevyráběly části letadel, ale už v 19. století zde nechal Franz Preidl postavit jinou výrobu, věděli byste jakou?

- a) barvírnu lnu
- b) přádelnu bavlny
- c) továrnu na výrobu tkaných stuh

Pokyny pro soutěžící:

- Soutěží se ve čtyřech věkových kategoriích, v každé kategorii losujeme ze správných odpovědí tři výherce
- Ze tří nabízených odpovědí u každé otázky vyberte vždy jen jednu správnou možnost
- Řešení zašlete na adresu: Správa NP České Švýcarsko, Pražská 52, 407 46 Krásná Lípa nebo e-mailem: j.judova@npcs.cz nebo můžete odpovědět na otázky pomocí webového formuláře na www.npcs.cz/vedomostnisoutez
- Nezapomeňte uvést své jméno, věk a adresu bydliště
- Obálku nebo e-mail označte viditelně heslem **VĚDOMOSTNÍ SOUTĚŽ**
- Další informace na www.npcs.cz/vedomostnisoutez nebo na j.judova@npcs.cz a 775 552 790
- **UZÁVĚRKA SOUTĚŽE JE 12. ČERVNA 2021**

Pokud budete chtít, můžete použít tento odpovědní kupón.

21. ročník vědomostní soutěže „Za poznáním Českosaského Švýcarska“

téma: Jeskyně a podzemní prostory Českého Švýcarska a Labských pískovců

Správnou odpověď zakroužkujte.

1	A B C
2	A B C
3	A B C
4	A B C
5	A B C
6	A B C
7	A B C
8	A B C
9	A B C
10	A B C

Jméno .....

Věk .....

Adresa .....

.....

e-mail: .....

Telefon .....